

Натписи од Лесновскиот манастир:

1341 г.

Създа се сѣи свѣтлыи и чѣтны храмъ великаго воеводе вышнѣи силѣ архистратига Мѣхѣила. Създа се и съврши се въ дѣни Стефанѣ краѣ съ трѣдомъ и подааникомъ раба вѣжия Іоанѣ великаго воеводе Оливера, и подроужия его рабѣ вѣжию Анноу Марѣ, и възлюбленнаго емѣ сына Краика в лѣтѣ 5. ѿ. м. ѿ. (6849=1341) – Се же села и метохїе: село конь црѣкве Лѣсново съ заселкомъ Лѣсковѣ, и ѣ Баковѣ црѣквѣ стѣга Николе съ селомъ ꙗ на рѣцѣ заселькѣ Гловица, и село Добрьево и ѣ Дрѣвено(?) стѣга Іелісеи и засель (къ) Пещинѣ стѣга Прокопие, и катѣнь Влаха на Строи (?), и ѣ Шипѣ стѣга Никола, поп Гѣфимевъ. и. к. кѣкен :.

Ктиторски натпис издлабен на мермерниот горен праг од храмот, а се однесува за неговата обнова и за владенијата на манастирот од неговиот ктитор Јоан Оливер.

Продолжение на текстот од гониот натпис:

... он црѣвни(!) ѿ пещина право низ доль до Колѣника подѣ гѣдоко лозие до дѣла. и по дѣла к Волѣакѣ та (н)изѣ доль та ѣз Коритницѣ до Пѣако(вица).. та ѣз .. прѣз доль на крѣтъ. и на просѣченикѣ на Блатце. и на Планѣ. и на ѣхо, на Бѣковѣ равьнь и пѣтемъ на писаны борѣ, на Брѣзѣ на Планиницѣ, на Клобѣчець до пѣта на дѣлѣ та.. камене прѣз Липовець, подѣ присадѣ. низѣ Колникѣ надѣ гѣско лозие подѣ пещино на доль. и ѿд злетовьскаго трѣга на године сто перперѣ. иловици синорѣ ѣз Млатѣкѣвъ потокѣ и прѣзѣ Равьникѣ по дѣла. къ каменѣ на Кисѣлицѣ, посрѣдѣ ливадѣ на могилицѣ, прѣзѣ врьдо, прѣзѣ.. доль на дрѣмѣ къ Прьчевѣ и ѣз дрѣмѣ прѣкѣ ѿ Крѣта низѣ доль к ѣ Бѣнашѣ, прѣзѣ врьдо къ крѣстѣ. и прѣкѣ на Мраморѣ и низѣ дѣла къ Млатѣев долѣ прѣзѣ рѣкѣ ..

Продолжение на ктиторскиот натпис, што претставува даровна грамота на Лесновскиот манастир. Содрѣната на овој натпис се среќава и во записот на Лесновскиот поменик (Белград, НБ Стара збирка, бр.235, Лѣ.Ст.533), во која се наведува: Вѣстно вѣди прочитаюштимъ что пишетъ више южнаа врата црѣкве на мраморѣ. (В: Глиша Елезовић, Записи и натписи, Зборник за историју Јужне Србије, књ. 1, Скопље 1936, стр.258).

1341 г.

Изъ рабѣ хѣвъ Ивань Оливерѣ по млѣти вѣжии гѣа ми краля Стефана вихѣ ѣ срьблемѣ великѣ начелникѣ. поѣмѣ великѣ слѣга поѣмѣ великѣ воевода поѣмѣ великѣ (себастократорѣ?) за вѣрноѣ емѣ поравотаникѣ по млѣти вѣжии и великѣ деспотѣ всеѣ срьбскѣ земле и поморьскѣ и ѣчестникѣ грѣкомѣ.

Натпис на северниот внатрешен ѕид од црквата на Лесновскиот манастир, кај насликаниот портрет на ктиторот Јоан Оливер.

XIV век

η πανευτυχεστατη βασιλεισσα Μαρια η Λυ(θ)ερивα.

(Себлагочесната царица Марија Оливеровица).

Ο πανευτυχεστατος (δεσπο)της ...

(Себлагочесниот деспот...).

Натписи покрај насликаните ликови на фреските во Лесново на Јоан Оливер и на жена му, на северниот внатрешен ѕид од црквата.

1349 г.

Ανηγερθη εκ βαθρων, και ανηστοριθη ο θετος και παν(σε)πτος ναος του ταξιαρχѣ
Μιχ δι εξοδѣ τѣ πανευτυ χεστατѣ δεσποτου Ιωτѣ
Λυβερι και της πανευτυχεστατης βασιλεισης Μαρι της Λυβερισης και των τεκνων αυτων,
Краикѣ και Δαμιανѣ. επι της βασιλει Στεφανѣ και Ἐλενης, και τѣ υιѣ αυτων κραλη τѣ
ῥροσι, μηνι αυγѣστω 5. ετѣс 4. ѿ. ѿ. 3: ινδ. 6: †

(Се изгради од темел и се живописа божествениот и свечен храм на военоначалникот Михаил со иждивението на себлагочесниот деспот Јоан Оливер и на себлагочесната царица Марија и нивните деца Крајко и Дамјан, за време на царувањето на Стефан и Елена и на нивниот син крал Урош, месец август 6, година 6857=1349: индикт 2).

Ктиторски натпис за обновата на Лесновскиот манастир во 1349 година, што се наоѓа над претходно наведениот натпис.

1581 и 1869 г.

Сѣй вожнственнїи храмъ препокри се князь кратовски Никола Боичикъ. при игъмена Спирїдона и маисторъ Даманъ и Богое и брат м8 Петъръ. во лѣто .р.з.п.д. (7089=1581).

Паки треки поѣтъ препокрї са оловомъ и обновї са малото коѣве и церковната врата и прозорицотъ на западна страна при игоѣменѣ архимандрита Х. Павла Јероѣсалимлянїна с помоществованїем ѿт Благочестївы хрїстіани Кратовски и прочїи во царството Соѣлтанъ Явдоѣлъ Язисово. во лѣто 1869, мѣсица юліа 10 день.

Андонъ Хиландник.

Натписи од Андон Хиландник за препокриването на црквата во 1581 и 1869 година врз оловна плоча на западната фасада од постолјето на кубето над припратата (В: Смиљка Габелић, Записи са крова Лесновске цркве, Саопштена, XVII, Београд 1985, стр.140).

1627 г.

Въ лѣтѡ .р.з.р.л.е. (7135=1627) създа се сїа магерница троѣдомъ и потъщаниемъ раба вѣѣа Михаила и сїа его Јвана. при игъмена Мазѣима и ко цю приложи Бѣ да прими въ свою рѣкѣ и Бѣ да помѣнетъ братїю кои се трѣдише въ црѣтво нѣбное.

Натпис на мермерна плоча, засидана однадвор на припратата од јужната страна на црквата.

1635 г.

Привѣде се сїа вода трѣдо^м и потъщаниемъ блѣгочъствяго хтытора нашего кв^р Сумона и подроѣжїе его Веса Ѡ гра^а Шипа и Бѣ да подасть имъ источникъ воды блѣгъ въ животе вѣчнѣ^м. и кои цю приложи Бѣ да при^м въ свою роѣ^к. въ лѣтѣ .р.з.р.л.г. (7143=1635).

Натпис на чешмата во Лесновскиот манастир.

1635 г.

Приве^а се вода сїа троѣдо^м и потъщаниемъ блѣгочъствяго хтытора хажи кв^р Михаила и Анна. Гѣ да подасть имъ сторицею въ црѣтво небсное .р.з.р.л.г. (7143=1635).

Натпис до кладенецот на Лесновскиот манастир.

1805 г.

В лѣто .р.з.т.г. Ѡ Христа (1805) вистъ обновъ. Язь многогрѣшни Феодосїе їеромонахъ, прежде бивши Дечанацъ, по томъ прїдохъ 8 Лѣсновски манастирь во време Яли-бегово 8 Скопѣ маденхїѡ и Ясан-бегъ синъ его шбретосмо манастирь до совръшенанаго запвстенїа, и соградимъ дванаесъ вдан, подъ подкѡнѣшки, надъ манастирь до кѣла, и магерница шбнови се даниемъ благочестивї кристїанъ.

1896 г.

†Това зданїе се направи в' 1896 г. въ врѣмето на отца їеромонаха Козма ѡт село Кърчово Демирхисарско съ братїю. при н(егова) вис(остъ) превсвѣщ(ени) сенес и.

Натпис врз бела камена плоча што се наоѓа десно од влезот на гостинските згради, изградени од игуменот еромонах Козма.

Недатирани

1. Рождество сѣаго Гаврїила, 2. Даша сѣаго родители его оѣчити са книгъ, 3. Во бракъ соѣташа сѣаго родители его, 4. Моли са сѣи сѣом8 арѣ Михаил8 да оѣмолитъ гѣда да возмитъ подрѣжїе его, 5. Целоваша родители сѣаго и ѡпѣстиша с миромъ, 6. Обрет сѣи двма диакона на пѣты, 7. Михаилъ князь с' помощїю сѣаго оца победи Маврогана, 8. Жена боларына принесе даръ сѣом8 оцѣ рѡбичице, 9. Сѣи оцѣ исцели рѣкѣ княза Арменына, 10. Принесоша моци сѣаго Ѡ Облы Вр'хъ в манастирь сѣаго архангела, 11. Обретоша моци сѣаго и сотвориша кивотъ, 12. На Осечко поле сотвориша храмъ сѣѣи вѣѣ, 13. Сѣи Гавриль, по завѣщанию архангела Михаила придоша на ... ѡв ѡт8дѣже самъ на Облы Вр'хъ, 14. Јосифъ монахъ повѣда инокомъ о моцехъ сѣаго Гаврїила како обретае са во Облы Вр'хъ.

Натписи покрај одделни илустрацији во живописот на Житието за преп. Гаврил Лесновски (В: Глиша Елезовић, Записи и натписи, Зборник за историју Јужне Србије, књ.1, Скопје 1936, стр.254).

Литература: Коста Балабанов, Новооткриени имиња на зографи од 1341 година во црквата на Лесновскиот манастир, *Разгледи*, бр.4, Скопје 1963, стр.400-407; Светозар Радојичић, *Лесново*, Београд 1971; Војислав Ј. Ђурић, *Византїјске фреске у Југославији*, II изд., Београд 1975; Коста Балабанов, Антоние Николовски и Димитар Корнаков, *Споменици на културата на Македонија*, Скопје 1980, стр.112-117; Димитар Корнаков, *Резбарски центри во Македонија*, Скопје 1998; Смиљка Габелић, *Манастир Леснова. Историја и*

сликарство, Београд 1999; Илија Велев, *Записи и натписи од Лесновскиот книжевен центар*, Скопје 2001;
Димитар Корнаков, *Македонски манастири*, Скопје 2005, стр.103-109;